

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ทำให้แนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการปกครองไปสู่ประชาชนมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยรัฐได้ทำการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เรียกว่า “เทศบาล” ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ซึ่งการเกิดขึ้นของเทศบาลในสมัยนั้นเกิดขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ตามเจตนารมณ์ของรัฐในขณะนั้นที่ต้องการยกฐานะตำบลต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ในประเทศไทยประมาณ 4,800 ตำบลขึ้นเป็นเทศบาลให้ได้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 106)

องค์กรที่เรียกว่าเทศบาลที่รัฐจัดตั้งขึ้นมานี้ มีโครงสร้างหรือรูปแบบขององค์กรที่เลียนแบบระบบรัฐสภาของประเทศ กล่าวคือ ให้มีสภาเทศบาลที่สมาชิกสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลเพื่อทำหน้าที่เป็นฝ่ายสภาท้องถิ่น แต่เนื่องจากว่าท้องถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทยในขณะนั้นมีความเจริญและมีความหนาแน่นของประชาชนแตกต่างกัน จึงกำหนดให้มีการจัดตั้งเทศบาลออกเป็น 3 ระดับด้วยกัน คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร

จากข้อมูลในระหว่างปี พ.ศ. 2478 - 2489 พบว่าสามารถจัดตั้งเทศบาลได้เพียง 117 แห่งเท่านั้น สำหรับสาเหตุพอสรุปได้ว่า ฐานะของแต่ละตำบลนั้นแตกต่างกันอย่างมาก และเทศบาล ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาได้แล้วกลับไม่เจริญตามที่มุ่งหมายไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจและสนใจเข้าร่วมปกครองท้องถิ่นของตนเอง ฝ่ายรัฐเองก็ยังคงควบคุมกำกับดูแลอยู่อย่างใกล้ชิด ตลอดจนในตัวของกฎหมายจัดตั้งเทศบาลก็บัญญัติหน้าที่ของเทศบาลไว้อย่างจำกัดและมุ่งไปในทางฝึกฝนให้ประชาชนเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาเป็นสาระสำคัญมากกว่ามุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดทิศทางการปกครองท้องถิ่นของตนเองตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น, 2545) ในระยะเวลาต่อมารัฐเองก็พยายามแก้ไขปัญหาคูเปอร์รคต่าง ๆ โดยการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายถึง 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.

2486 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่มีผลบังคับใช้กับเทศบาล จำนวน 1,619 แห่ง ที่มีอยู่ทั่วประเทศในขณะนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2551: 1)

ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้บัญญัติถึงอำนาจและหน้าที่ของเทศบาลตำบลในการพัฒนาพื้นที่ และโดยเฉพาะมาตรา 50 (7) ของกฎหมายเทศบาลและมาตรา 16 (10) ของกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ ได้กล่าวถึงการทำหน้าที่ของเทศบาลตำบลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสงเคราะห์ให้แก่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ไว้ว่า เทศบาลตำบลมีหน้าที่ที่ต้องทำในการส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลตามที่ได้กล่าวถึงนั้นย่อมมีเป้าหมายสำคัญยิ่งอยู่ที่ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการตามที่ได้ปรากฏอยู่ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งได้มีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2546 ที่ได้กล่าวกำหนดแนวทางการบริหารงานไว้ว่า “การบริหารราชการที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงาน เกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ” (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2551: 5)

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จัดตั้งเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2480 ตามพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม ลงวันที่ 11 มีนาคม 2480 มีพื้นที่ 4.04 ตารางกิโลเมตร โดยมีพระอรุณเปศลสรวดี เป็นนายกเทศมนตรีคนแรก และต่อมาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ได้ขยายพื้นที่เทศบาลออกไปอีกเป็น 16.96 ตารางกิโลเมตร ตามพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2525 ทั้งนี้เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์นับว่าเป็นองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่งที่อยู่บนหลักการกระจายอำนาจทางการปกครองมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีทรัพย์สิน งบประมาณ และเจ้าหน้าที่เป็นของตนเอง ตลอดจนมีอำนาจอิสระในการจัดบริการในพื้นที่ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ และมีบทบาทหน้าที่สำคัญต้องรับผิดชอบกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่อาศัยในตำบลกาฬสินธุ์ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 36,881 คน (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ปีงบประมาณ 2553 - 2555, 2553 : 2-6)

ปัจจุบันเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ดำเนินการตามนโยบาย ตามวิสัยทัศน์เทศบาล และดำเนินการตามระเบียบของทางราชการ แต่ก็พบปัญหาในการดำเนินงานตอบสนองความต้องการให้แก่ประชาชน ไม่ครอบคลุมในด้านการบริการชุมชนและสังคม พบว่า ประชาชนบางส่วนไม่ได้รับการบริการเท่าที่ควรในแผนงานทั้ง 6 ด้าน คือ แผนงานการศึกษา แผนงานสาธารณสุข แผนงานสังคมสงเคราะห์ แผนงานเคหะชุมชน แผนงานสร้างสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และแผนงานศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ ซึ่งปัญหาดังกล่าว อาจสืบเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานกิจกรรม โครงการต่าง ๆ อาจยังไม่ทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

ผู้ศึกษา ซึ่งปัจจุบันรับราชการเป็นหัวหน้าฝ่ายบริการและเผยแพร่วิชาการ เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ซึ่งมีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ สื่อสารให้ประชาชน ส่วนราชการ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ได้ทราบถึงการพัฒนาเมืองกาฬสินธุ์ การดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สังคม จึงมีความสนใจอยากทราบว่า ประชาชนความคิดเห็นอย่างไรต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม ทั้ง 6 แผนงาน เพื่อนำข้อมูลจากการศึกษานี้มาวางแผนการทำงาน และเป็นข้อมูลเสนอแนะต่อผู้บริหารของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษา ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม

สมมติฐานการศึกษา

ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ แตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้มีขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ประชาชนมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อยู่อาศัยและมีชื่อตามทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนประชากรทั้งสิ้น 30,912 คน

2.2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อยู่อาศัยและมีชื่อตามทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 395 ตัวอย่าง

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษานี้จะใช้ระยะเวลาในการศึกษา เดือนมีนาคม – เดือนกรกฎาคม 2553

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา แยกได้ดังนี้

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

4.1.1 เพศ จำแนกเป็น 2 เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

4.1.2 อายุ จำแนกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) อายุ 18 – 25 ปี 2) อายุอายุ 26– 35 ปี 3) 36 – 45 ปี และ 4) อายุ 46 ปีขึ้นไป

4.1.3 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับการศึกษา ประถมศึกษา 2) ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า 3) ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. หรือ เทียบเท่า และ 4) ระดับการศึกษา อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่าขึ้นไป

4.1.4 อาชีพ จำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) อาชีพเกษตรกร 2) อาชีพค้าขาย หรือ รับจ้าง 3) อาชีพข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ และ 4) อาชีพนักเรียน หรือนักศึกษา

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม 6 แผนงาน ได้แก่ 1) แผนงานการศึกษา 2) แผนงานสาธารณสุข 3) แผนงานสังคมสงเคราะห์ 4) แผนงานเคหะและชุมชน 5) แผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน 6) แผนงานการศาสนา

วัฒนธรรมและนันทนาการ (เทศบัญญัติเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีงบประมาณ 2552 : 44 - 55)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านเจตคติที่ออกมาเป็นคำพูด ของประชาชนที่มีต่อบุคคล สิ่งต่าง ๆ หรือสถานการณ์แวดล้อม

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ หมายถึง เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ประชาชน หมายถึง บุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ที่พักอาศัยและมีชื่อตามทะเบียนราษฎร ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

อายุ หมายถึง อายุของประชากร แบ่งเป็น อายุ 18 – 25 ปี , 26 -35 ปี , 36 – 45 ปี และ 46 ปีขึ้นไป

การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของประชากร โดยแบ่งเป็น ประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า, มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. หรือเทียบเท่า อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่าขึ้นไป

อาชีพ หมายถึง อาชีพหลักของประชากร โดยแบ่งเป็น เกษตรกร ค้าขาย หรือรับจ้าง ข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ นักเรียน หรือนักศึกษา

การดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ หมายถึง การดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ตามเทศบัญญัติเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีงบประมาณ 2552

เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย หมายถึง เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2552 เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

แผนงานการศึกษา หมายถึง การส่งเสริมการดำเนินงานด้านการศึกษา ด้านศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น การยกระดับมาตรฐานและคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนเทศบาลให้ได้มาตรฐานตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และการยกระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

แผนงานสาธารณสุข หมายถึง การให้บริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่ในเขตเทศบาลมากที่สุด การให้ประชาชนในเขตเทศบาลมีคุณภาพชีวิตที่ดี การส่งเสริมและปรับปรุง

กิจการสาธารณสุขให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ การกระจายการให้บริการด้านสาธารณสุขให้ใกล้ชิดและเข้าถึงประชาชนให้มากที่สุด การพัฒนาศักยภาพงานด้านสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการประชาสัมพันธ์งานด้านสาธารณสุขให้ทั่วถึงของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

แผนงานสังคมสงเคราะห์ หมายถึง การให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนในชุมชนการส่งเสริมสวัสดิการ สตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการในชุมชน การให้คำปรึกษาแนะนำด้านสังคมสงเคราะห์แก่ประชาชน การสำรวจข้อมูล ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และสตรีบางประเภท และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้การสงเคราะห์ประชาชนในชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

แผนงานเคหะและชุมชน หมายถึง การวางแผนด้านการให้บริการแก่ประชาชนในเขตเทศบาล การดำเนินการในด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การบำรุงรักษาสวนสาธารณะและจัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและส่งเสริมให้ประชาชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การดำเนินการในด้านแสงสว่างถนนสาธารณะในเขตเทศบาล การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้กับประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อม การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำให้บ้านเมืองสะอาด และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

แผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา การอนามัย การฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาชุมชนให้แก่ราษฎรและคณะกรรมการชุมชน การจัดทำโครงการช่วยเหลือแก่ประชาชนในชุมชน การจัดตั้งชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ให้เป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชน การจัดระเบียบชุมชน และการประสานงานและนำบริการไปสู่ชุมชน

แผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ หมายถึง การบำรุงและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในเขตเทศบาล การส่งเสริมและสนับสนุนงานประเพณีต่าง ๆ การส่งเสริมให้ประชาชนและเยาวชนในท้องถิ่น มีความเป็นอยู่ดี มีพลานามัยสมบูรณ์ การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีสนามกีฬา สถานที่ออกกำลังกายที่เหมาะสม และเพื่อส่งเสริมฟื้นฟูอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้สืบต่อไป ของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ประโยชน์การศึกษา

1. ทำให้ทราบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม
2. ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม
3. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม และนำข้อเสนอแนะที่ได้ เสนอต่อผู้บริหารของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่อง เพื่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้อย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY